

Література:

1. Бондар Н. В. Типологія синонімічних відношень термінів гастроентерології в німецькій мові / Н. В. Бондар // Наук. вісник СНУ ім. Лесі Українки. – Сер.: Філологічні науки. Мовознавство. – Луцьк, 2016. – С. 245–250.
2. Вит Ю. В. Эпонимы в англоязычной офтальмологической терминологии / Ю. В. Вит // Записки з ономастики : зб. наук. праць. – Одеса : Астропринт, 2008. – Вип. 11. – С. 94–101.
3. Вюстер Э. Международная стандартизация языка в технике / Э. Вюстер. – Л.; М. : Стандартиз., 1935. – 302 с.
4. Гнатишена І. М. Проблема термінів-епонімів у сучасній медичній термінології / І. М. Гнатишена // Проблеми української науково-технічної термінології : Міжнар. наук. конф., 1993 р. : тези доп. – Л., 1993. – С. 236–237.
5. Даниленко В. П. Русская терминология: опыт лингвистического описания / В. П. Даниленко; АН СССР, Ин-т русского языка. – Москва : Наука, 1977. – 248 с.
6. Дзюба М. К. Епоніми в українській науковій термінології: автореф. дис.... канд. філол. наук : 10.02.01 / М. К. Дзюба; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2011. – 20 с.
7. Какзанова Е. М. Номенклатура и термины-эпонимы: обзор мнений / Е. М. Какзанова // Вестник МГОУ. Лингвистика. – № 5. – 2010. – С. 21–25.
8. Лейчик В. М. Обоснование структуры термина как языкового знака понятия / В. М. Лейчик // Терминоведение. – 1994. – № 2. – С. 5–16.
9. Лейчик В. М. Обсуждение проблем эпонимии в современной науке [Электронный ресурс] / В. М. Лейчик. – Режим доступа : http://www.ling-expert.ru/langlaw1/leitichik_epomym.html
10. Лотте Д. С. Основы построения научно-технической терминологии: вопросы теории и методики / Д. С. Лотте. – М. : Изд-во АН СССР, 1961. – 158 с.
11. Лисенко В. І. Терміни-епоніми в українській анатомічній термінології / В. І. Лисенко // Вісн. нац. ун-ту «Львівська політехніка». – Сер. : Проблеми української термінології. – 2009. – № 648. – С. 66–70.
12. Маковська О. О. Ономастичний простір англійських термінів пластичної хірургії / О. О. Маковська // Наук. вісник Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер.: Філологічні науки. – 2011. – Вип. 6 (ч. 2) – С. 164–168.
13. Микульник Р. Б. Прізвищеві та відпрізвищеві терміни в мові української фізичної термінології: особливості структури та функціонування: автореф. дис.... канд. філол. наук : 10.02.01 / Р. Б. Микульник; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2016. – 20 с.
14. Саламаха М. Я. Англійська терміносистема охорони довкілля: структура, семантика, прагматика автореф. дис.... канд. філол. наук : 10.02.04 / М. Я. Саламаха; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2016. – 21 с.
15. Стоянова І. Ф. Лексико-семантична система англійської термінології: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / І. Ф. Стоянова; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 2007. – 19 с.
16. Тлумачний словник української мови [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.eslovnik.com>
17. Gläser R. Der Eigennamen als konstruktives Faktor des Fachwortschatzes / R. Gläser. – Berlin : Linguistische Studien, A-30, 1976. – S. 28.
18. Gläser R. Eigennamen in Wissenschafts- und Techniksprache // Ein internationales Handbuch zur Onomastik / Hrsg. Eichler E., Hilty G., Löffler H., Steger H. – Berlin: de Gruyter, 1995. – S. 527–533.
19. Wiese I. Fachsprache der Medizin. Eine linguistische Analyse (Linguistische Studien) / Ingrid Wiese. – Leipzig : VEB Verlag Enzyklopädie, 1984. – 144 S.

Джерела ілюстративного матеріалу:

20. Böttger Th., Terzic A. Die laparoskopische Semifundoplikation nach Dor zur Behandlung der Gastroösophagealen Refluxkrankheit // Zentralblatt für Chirurgie, 2006. – Volume 131(5). – S. 376–382.
21. Duden. Deutsches Universalwörterbuch / hrsg. v. Wiss. Rat d. Dudenred.; bearb. v. A. Auberle [u. a.]. – 4. Aufl., neu bearb. und erweitert. – Mannheim; Leipzig [u. a.]: Dudenverlag, 2001. – 1892 S.
22. Duden. Wörterbuch medizinischer Fachbegriffe/ hrsg. v. Wiss. Rat d. Dudenred.; bearb. v. M. Bauer [u. a.]. – 8. Aufl., überarb. und ergänzt. – Mannheim; Leipzig [u. a.]: Duden, 2007. – 862 S.
23. Pschyrembel. Gastroenterologie / hrsg. v. Prof. Dr. med. M. Gregor und Prof. Dr. med. W. Stremmel. – 1. Aufl. – Verlag: De Gruyter, 2013. – 363 S.
24. Riemann J. F. Gastroenterologie. Das komplette Referenzwerk für Klinik und Praxis / hrsg. von J.F. Riemann, W. Fischbach, P.Galle, J. Mössner. – Stuttgart : Thieme Verlag, 2010. – 2077 S.
25. Siewert J. R., Rothmund M. Praxis der Viszeralchirurgie: Gastroenterologische Chirurgie / hrsg. v. Prof. Dr. med. Dr.h.c. Volker Schumpelick. – Springer-Verlag, 2011. – 972 S.

УДК 811.133.1'25

Ж. В. Буць,

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського», м. Київ

ГРАФІЧНІ ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ КОМУНІКАНТІВ В ЕЛЕКТРОННОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ ПОВІДОМЛЕНЬ ФРАНЦУЗЬКИХ ФОРУМІВ)

У статті представлено лінгвопрагматичний аналіз графічних засобів, що використовуються в електронних повідомленнях з метою виявлення їх прагматичного навантаження. Розкрито поняття електронного дискурсу з позицій лінгвістичних вчень. Особлива увага приділена символам електронного листування на позначення емоційних станів комунікантів.

Ключові слова: електронний дискурс; графічні символи; емоційний стан; електронне повідомлення; смайлики.

ГРАФИЧЕСКИЕ СРЕДСТВА ПЕРЕДАЧИ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО СОСТОЯНИЯ КОММУНИКАНТОВ В ЭЛЕКТРОННОМ ДИСКУРСЕ (НА МАТЕРИАЛЕ СООБЩЕНИЙ ФРАНЦУЗСКИХ ФОРУМОВ)

В статье представлен лингвопрагматический анализ графических средств, используемых в электронных сообщениях с целью выявления их прагматической нагрузки. Раскрыто понятие электронного дискурса с позиций лингвистических учений. Особое внимание уделено символам электронной переписки для обозначения эмоциональных состояний коммуникантов.

Ключевые слова: электронный дискурс; графические символы; эмоциональное состояние; электронное сообще-ние; смайлики.

GRAPHIC MEANS OF TRANSMITTING THE EMOTIONAL STATE OF COMMUNICANTS IN ELECTRONIC DISCOURSE (ON THE MATERIAL OF THE FRENCH FORUM POSTS)

The article presents linguistic and pragmatic analysis of graphical tools used in emails in order to identify their pragmatic load. The concept of electronic discourse is described from the variable points of view of different language teaching. Par-

ticular attention is paid to internet symbols to describe emotional states communicants. In this article the electronic discourse signifies communicative activity, mediated by electronic means of communication, or electronic communication. The author lays the stress on the language specificity of the Internet discourse, to be exact – on a combination of written and oral French language registers in electronic correspondence. The pragmatic specific using graphical tools and smiles in texts by the participants of relevant communicative situations are disclosed in factual French forum emails. With the absence of a real contact between participants of communication, graphical symbols gain the role of mood and emotion markers. It had been analyzed and described the different types of emoticon; described semantic specificity of graphic symbols from the positions of communicants' emotional states. It had been distinguished the semantic loading of graphic symbols that represent both positive and negative feelings. The special attention is paid on the abbreviation and phonetic ways of writing the words.

Key words: *electronic discourse; graphic symbols; emotional condition; e-mail; emoticons.*

Стрімкий розвиток технологій постійно впливає на різноманітні сфери людської діяльності, зумовлюючи зміни та вдосконалення. Так, протягом останнього часу, з появою нових засобів та способів передачі інформації, бурхливого прогресу зазнала сфера комунікації, зокрема Інтернет спілкування. На сьогодні кожен користується такими електронними засобами спілкування, як мобільний телефон, кишеньковий або стаціонарний комп'ютер для завантаження даних та обміну інформацією. Насправді, у сучасному житті відбувається об'єднання різноманітних інформаційних просторів. Інструментом здійснення інформаційної глобалізації стає комп'ютер, який об'єднує всі засоби передачі інформації на основі їх перетворення в цифровий формат. Наслідком перенесення комунікативного матеріалу в електронний простір є зміни, яких при цьому зазнає мова. Вивчення цього впливу стає однією з пріоритетних задач лінгвістики XXI ст.

Метою статті є виокремлення графічних засобів у електронних повідомленнях, що слугують задля вираження емоційності комунікантів під час спілкування.

Задля досягнення поставленої мети необхідно вирішити низку **завдань**:

- окреслити напрям мовознавчих досліджень у галузі дискурсології;
- визначитися з поняттям «електронний дискурс»;
- описати мовні особливості електронних повідомлень;
- схарактеризувати та виокремити графічні засоби передачі емоційних станів комунікантів в Інтернет спілкуванні.

Електронний дискурс інтерпретується як система, для якої, на думку дослідників, характерні такі загально дискурсивні ознаки, як динамічність, процесуальність, комунікативність, персоніфікація, ситуативна обумовленість, конотативність, соціальна та культурологічна маркованість [1, с. 136–137]. Отже, мовлення Інтернет спілкування розглядається науковцями з позицій лінгвістики тексту, як окремий вид дискурсу.

Проблеми лінгвістики тексту загалом та електронного дискурсу зокрема привертають сучасних дослідників. З-поміж вітчизняних мовознавців питаннями функціонування дискурсу займаються Ф. С. Бачевич, А. М. Єрмоленко, К. С. Серажим, Г. Г. Почепцов, А. С. Токарська, О. М. Медвідь, О. А. Кириченко та ін. Власне електронний дискурс цікавив науковців А. Г. Абрамову, В. І. Карасика, І. Н. Розину, Т. А. Ситникову, О. І. Горошко та ін. Не полишають своєї уваги й зарубіжні лінгвісти, які здебільшого схильні вивчати мову у руслі сучасної інтеграції та новітніх технологій. Окреслену тематику вивчають: Т.А. ван Дейк, М. Вебер, Ю. Хабермас, Д. Кристал, З. Харіс, С. Херінг, Дж. Фіске, Р. Водак, Р. Ходж, Л.Дж. Філіпс, Дж. Кресс, Л. А. Капанадзе та ін.

Посилена увага науковців до вивчення проблем електронного дискурсу, а також той факт, що в силу своєї новизни він представляє собою перспективу для подальшого всебічного вивчення, зумовлюють **актуальність** роботи. У зв'язку з взаємодією різних культур та соціальних груп в контексті глобалізації та на тлі технічного прогресу питання дослідження та порівняння дискурсів виявляється особливо актуальним.

На сьогоднішній день завдяки Інтернету сформувалося нове комунікативне середовище – електронне, в якому взаємодіють усна і письмова мови. Таке поєднання дуже впливає на якість самого тексту. У свою чергу розвиток і поширення інформаційних технологій вносить у життя нові реалії, які потребують свого позначення. Протягом останніх років поняття електронний дискурс стає все більш поширеним. Однак розуміння цього явища не можна назвати однозначним, адже ще не до кінця виявлені й описані його категорії та специфічні риси.

У працях вітчизняних лінгвістів термін *електронний дискурс* часто визначається як один з функціональних різновидів публічного монологічного та діалогічного мовлення, появі якого сприяло міжособистісне «електронне спілкування» [2, с. 6]. Такий різновид дискурсу розуміють як сукупність текстів пов'язаних із сучасними інформаційними технологіям [3, с. 448].

Зарубіжні дослідники позначають цей вид комунікації, що полягає в здійсненні міжособистісної комунікації через комп'ютерний канал зв'язку, терміном *computer-mediated communication, CMC* [5, с. 232], відмежовуючи його від поняття *human-computer interaction*, яке позначає взаємодію людини і комп'ютера, тобто процес програмування. Російський аналог терміна *computer-mediated communication*, запропонований доктором педагогічних наук І.М. Розіно, звучить як комп'ютерно опосередкована комунікація і має два значення. З одного боку, це цілеспрямована і контекстно пов'язана форма обміну думками, відомостями, ідеями між двома або більше сторонами і переважно в процесі людського спілкування. З іншого, його розуміють як спеціальні програмні засоби, що роблять можливим такий вид спілкування [4, с. 194]. Цей вид комунікації здійснюється за допомогою електронних засобів зв'язку, які стають доступними завдяки різним видам сервісу в Інтернеті.

Ураховуючи різні погляди науковців, у подальшій роботі під електронним дискурсом розуміємо комунікативну діяльність, опосередковану електронними засобами комунікації або електронну комунікацію. Незважаючи на своє різноманіття, терміни на позначення мови електронної комунікації (*електронний дискурс, Інтернет-дискурс*), в цілому тотожні поняття, що відображають як обмін інформацією, так і комунікацію між людьми за допомогою комп'ютера. У нашому дослідженні при позначенні цього виду комунікації користуватимемося визначеннями *електронна комунікація* або *Інтернет-комунікація*, розуміючи як явище міжособистісного спілкування, яке здійснюється природною мовою і через комп'ютерний канал зв'язку (у нашому випадку – Інтернет).

Абсолютною новизною та визначальною специфічною рисою повідомлень електронного дискурсу в цілому і французького зокрема є використання графічних засобів передачі інформації. За відсутності живого контакту між учасниками комунікації, графічні символи набувають ролі маркерів настрою та емоцій. З розвитком сфери спілкування в Мережі, графічна складова електронної комунікації набуває значного прагматичного потенціалу і на сьогодні майже повністю здатна компенсувати паралінгвістичний аспект людського спілкування.

Універсальним засобом вираження емоцій є емодикон або смайлик. Це схематичне зображення людського обличчя, що може складатися з різноманітних символів, як то букв алфавіту (*ок*), знаків пунктуації (*:))*) чи різних службових символів

(WKNR). Проаналізувавши фактичний матеріал в франкомовних електронних повідомлень, було виявлено, що найчастіше використовуються «усміхнені» емотикони, сформовані шляхом поєднання знаків пунктуації, символів та літер. *Cool ce topic! :D* (JV) Автор цього повідомлення висловлює радість та позитивне сприйняття попередньої інформації. Поєднання двокрапки та літери *D* утворює усміхнене обличчя, а знак оклику свідчить про інтенсивність емоції. У наступному прикладі спостерігаємо використання діакритичних знаків для зображення усміхнених очей: *Si tu vas le faire courir juste après oui il y a des chances* (HFR). Маркер усмішки може бути використаний з метою передати іронію або насмішку. Адресат використовує «усміхнений» смайлик аби надати бесіді легкого жартівливого тону та дружнього настрою.

Різноманітні поєднання знаків можуть утворювати нескінченну кількість смайликів для вираження страху, здивування, відчаю, відризи, обурення, незадоволення, захоплення, гніву, зацікавленості, радості та, загалом, будь-якої людської емоції. *Il fait ça la nuit* (FJ). У наведеному електронному повідомленні з форуму про домашніх тварин, автор висловлює деяку прикрість щодо того, про що повідомляє. Емотикон зі «скривленим» ротом створює відчуття сконфуженості та своєрідної незручності. Використанням подібного смайлу автор ніби натякає на присутність проблеми і спонукає співрозмовників до її вирішення.

Розповсюдженим є також використання анімованих смайлів, що передають цілком конкретні відчуття та стани: *J'ai pas spécialement senti d'agressivité, perso* (HFR). У прикладі смайлик, що виражає гнів та незадоволення, вжито з метою передачі негативної емоції і деякої претензії до співрозмовника. У поєднанні з лексевою *agressivité* n.f. графічний символ створює дещо напружену атмосферу у розмові та налаштовує на агресивність. Наступний приклад, навпаки, відображає досягнення позитивного ефекту за допомогою анімованого обличчя: *Coucou Lko, super initiative de ta part: bravo!* (FJ). Піднятий до гори палець та «підморгуєчий» смайлик натякає на схвалення та дружні наміри автора. Знак оклику вказує на інтенсивність емоції, що посилено лінгвістичними засобами – вживанням слів на позначення емоційного стану *super* та *bravo*, що підсилюють ефект задоволення. Таке невербальне доповнення до оформлення тексту повідомлення схиляє до дружньої та жвавої бесіди і передбачає приємне спілкування.

У французьких форумах також зустрічається використання емотиконів, що суперечать сенсу самого тексту: *Je suis consterné* (FF). Прикметник *consterné*, що має загалом негативну конотацію (у щоді, пригнічений) вжито разом із «задоволеним» обличчям, яке виражає радість. Таке протиріччя може слугувати для підсилення емоції. Вказуючи, що він у щоді, автор має на увазі не негативне, а цілком протилежне ставлення до певного явища і дає це зрозуміти за допомогою «радісного» смайлика.

З-поміж графічних засобів передачі інформації, що зустрічаються в електронних повідомленнях, можна виокремити скорочення та фонетичний спосіб запису слів. Забезпечуючи стислість викладу та економлячи час при створенні повідомлення, такі скорочення також виступають носіями певного інформаційного та емоційного навантаження.

alors si qq1 pour mon film (JV). У наведеному прикладі спостерігаємо графічну заміну лексеми *quelqu'un*, так званім топографічним ребусом, що складається з двох літер (*qq*) та цифри (*1*), разом такий запис має семантичну направленість, оскільки цифра вказує саме на кількість осіб – *хтось, один*. Не зважаючи на те, що фонетично такий запис не повністю відповідає транскрипції зашифрованого в ньому слова, адресат повідомлення візуально сприймає його, як повноцінне слово, автоматично відтворюючи вихідну лексичну одиницю. Таким чином, автор витрачає мінімум часу на написання повідомлення, одночасно спонукаючи співрозмовників до динамічного спілкування та активного обміну інформацією.

Dsl mais je vois pas koi ton film (FR2). Наведене електронне повідомлення представляє ще один вид графічного запису лексем, що має назву консонантного листа (один із видів фонетичного листа). Цей принцип запису полягає у передачі слова переважно приголосними звуками. Так, дієприкметник *désolé* adj. автор наведеного повідомлення записав за допомогою трьох літер (*Dsl*), які сприймаються франкомовним співрозмовником, як ціле слово, але вимагають при цьому вдвічі менше часу для написання. Одночасно використовується вже згадуване скорочення, у якому слово записується зі збереженням його звукової форми, але нехтуючи правилами орфографії: питальний займенник *quoi* замінено на його омофон *koi*.

Іноді, автори повідомлень навпаки, збільшують об'єм слів з метою наближення його графічного запису до усної форми: *ouais sa «A Civil Action»* (HFR). У цьому випадку подовження стверджувальної частки *ouais* використано задля досягнення повної відповідності письмової форми частки *oui* до її розмовного варіанта з додатковим відтворенням інтонаційних нюансів. Прагматична функція цього прийому полягає у створенні графічного символу на позначення певної інтонації, що використовується для надання натяку на живе спілкування шляхом імітації особливостей вимови на письмі.

Отже, у результаті проведеного аналізу фактичного матеріалу, можна стверджувати, що графічний рівень електронного дискурсу представляє собою важливу складову електронних повідомлень і має потужний емоційний потенціал. За відсутності у комунікантів можливості реалізувати невербальну складову спілкування, яка є необхідною умовою емоційного навантаження, графічні символи різного походження відіграють важливу роль у передачі паралінгвістичної інформації.

Перспективним для подальших досліджень видається класифікація графічних символів електронного дискурсу з урахуванням їх семантичного та когнітивного навантаження.

Література:

1. Арутюнова Н. Д. Дискурс / Нина Давидовна Арутюнова // Лингвистический энциклопедический словарь / гл. ред. Виктория Николаевна Ярэва. – М. : Директмедиа Паблшинг, 2008. – С. 136–137.
2. Ахренова Н. А. Интернет-дискурс как глобальное межкультурное явление и его языковое оформление: автореф. дис. на соис. учен. степени д-ра. филол. наук: 10.02.19 «Теория языка» / Наталья Александровна Ахренова. – М., 2009. – 39 с. (3)
3. Галичкина Е. Н. Специфика компьютерного дискурса на английском и русском языках (на материале жанра компьютерных конференций): автореф. дис. ... канд. филол. наук / Елена Николаевна Галичкина. – Волгоград, 2001. – 19 с. (7)
4. Розина И. Н. Технологии исследования и продвижения компьютерно-опосредованной коммуникации / Ирина Николаевна Розина // Educational Technology & Society, 2007. – № 10(2). – ISSN 1436-4522. – С. 230–244. (23)
5. Barnes S. Computer Mediated Communication: Human to Human Communication Across the Internet / S. Barnes. – Boston, MA : Allyn and Bacon, 2002. – 345p. (30)

Список джерел ілюстративного матеріалу:

1. **FF** – Forum Fr. Forum de Discussion (форум). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.forumfr.com>
2. **FJ** – Forums Joomla.fr (форум). [Електронний ресурс]. – Режим доступу
3. **FR2** – Forum France 2 (форум). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forums.france2.fr/>
4. **HFR** – Hardware.Fr. Discussions (форум). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://forum.hardware.fr/hfr/Discussions/liste_sujet-1.htm
5. **JV** – jeuxvideo.com. Les forums (форум). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://m.jeuxvideo.com/forums.htm>